

Zadeva C-393/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

28. junij 2023

Predložitveno sodišče:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

23. junij 2023

Vlagateljici kasacijske pritožbe:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Macedonian Thrace Brewery SA

Predmet postopka v glavni stvari

Spor o glavni stvari med družbo Macedonian Thrace Brewery SA (v nadaljevanju: MTB) na eni strani ter družbama Athenian Brewery SA (v nadaljevanju: AB) in Heineken NV (v nadaljevanju: Heineken) na drugi strani zaradi kršitve konkurenčnega prava, ki naj bi jo družba AB storila na grškem trgu piva. Družba MTB želi pred nizozemskimi sodišči doseči, da se družbi AB in njeni matični družbi Heineken s sedežem na Nizozemskem naloži solidarna odgovornost za to kršitev.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog na podlagi člena 267 PDEU se nanaša na pristojnost nizozemskih sodišč na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia) za obravnavanje tožbe zoper družbo AB. Pri tem se postavlja

vprašanje, ali domneva o odločilnem vplivu matične družbe na hčerinsko družbo vpliva na presojo, ali je izpolnjen pogoj, da so zahtevki proti obema družbama med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali mora v primeru, kakršen je ta v sporu o glavni stvari, sodišče po sedežu matične družbe pri preizkusu svoje pristojnosti na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia glede hčerinske družbe s sedežem v drugi državi članici v okviru zahteve po tesni povezavi iz te določbe izhajati iz domneve, priznane v materialnem konkurenčnem pravu, da ima matična družba odločilen vpliv na gospodarsko dejavnost hčerinske družbe, ki je predmet spora?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, kako je treba v zvezi s tem opredeliti merilo, oblikovano v sodbah [Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) in Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)]? Ali v tem primeru – če se izpodbija odločilni vpliv matične družbe na gospodarsko dejavnost hčerinske družbe zato, da se glede zadevne hčerinske družbe prizna pristojnost na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia – zadostuje, da ni mogoče *a priori* izključiti obstoja tega odločilnega vpliva?

Navedene določbe prava Unije

Člena 101 in 102 PDEU

Člen 4(1) in člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Družba MTB je pivovarna s sedežem v Grčiji in deluje na grškem trgu piva. Družba AB je pivovarna s sedežem v Grčiji, ki je del skupine Heineken. Družba Heineken je družba s sedežem na Nizozemskem, ki določa strategijo in cilje skupine Heineken. V Grčiji sama ne opravlja in ni opravljala operativnih dejavnosti. Družba Heineken je imela v obdobju, ki je upoštevno v tem postopku, posredno približno 98,8-odstotni delež v kapitalu družbe AB.
- 2 Grški organ, pristojen za konkurenco, je z odločbo z dne 19. septembra 2014 ugotovil, da je družba AB v obdobju od septembra 1998 do 14. septembra 2014 zlorabljala svoj prevladujoči položaj na grškem trgu piva in da je treba to šteti za enotno in trajajočo kršitev člena 102 PDEU in člena 2 grškega zakona o konkurenci.
- 3 Družba MTB je pri rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) (v nadaljevanju: sodišče) vložila tožbo, s katero je predlagala, naj družbi Heineken in AB solidarno odgovarjata za zgoraj navedeno kršitev konkurenčnega prava na

grškem trgu piva in naj se jima naloži, da solidarno povrneta celotno škodo, ki je družbi MTB nastala zaradi te kršitve. Družbi Heineken in AB sta v nasprotni tožbi predlagali, naj se rechtbank (sodišče) izreče za nepristojno za odločanje o zahtevkih proti družbi AB. Rechtbank (sodišče) je temu predlogu ugodilo in se v zvezi z zahtevki, vloženimi proti družbi AB, izreklo za nepristojno.

- 4 Gerechtshof Amsterdam (pritožbeno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska; v nadaljevanju: gerechtshof (pritožbeno sodišče)) je v pritožbenem postopku razveljavilo sodbo rechtbank (sodišče) in zavrnilo nasprotno tožbo, s katero se je predlagalo, naj se rechtbank (sodišče) razglasi za nepristojno. Družbi Heineken in AB sta nato vložili kasacijsko pritožbo pri predložitvenem sodišču, Hoge Raad der Nederlanden (vrhovno sodišče Nizozemske).

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 5 Rechtbank (sodišče) je na prvi stopnji razsodilo, da je na podlagi osnovnega pravila iz člena 4(1) Uredbe Bruselj Ia pristojno za odločanje o zahtevkih zoper družbo Heineken, ker ima sedež v Amsterdamu. Vendar rechtbank (sodišče) meni, da za družbo AB na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia ni pristojno, saj ni izpolnjena zahteva iz te določbe po tesni povezavi med tožbenimi zahtevki, vloženimi proti družbama Heineken in AB.
- 6 Gerechtshof (pritožbeno sodišče) v obrazložitvi razveljavitve sodbe rechtbank (sodišče) najprej meni, da se bodo lahko nizozemska sodišča pri presoji očitkov, naslovljenih na družbo Heineken, izrekla le o ravnanju družbe AB in odločbi grškega organa, pristojnega za konkurenco. Če bo isto vprašanje predloženo grškemu sodišču, ni mogoče izključiti, da bo njihova presoja drugačna od presoje nizozemskih sodišč. Glede na to tveganje nezdržljivih sodnih odločb je torej načeloma izpolnjena zahteva iz člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, v skladu s katero sta smotna skupna obravnava in odločanje.
- 7 V postopku v glavni stvari bo treba ugotoviti, ali je mogoče ugoditi tožbenim zahtevkom zoper družbo Heineken. Samo če je treba razumno domnevati, da je ugoditev že vnaprej izključena, se predložitev zadeve nizozemskim sodiščem lahko šteje za zlorabo določb o pristojnosti iz Uredbe Bruselj Ia. V obravnavani zadevi ni tako. Trenutno ni mogoče z zadostno gotovostjo izključiti, da je treba družbi AB in Heineken z vidika konkurenčnega prava šteti za eno samo podjetje.
- 8 Za vprašanje, upoštevno v smislu prava Unije, ali je bilo v zvezi z družbo AB mogoče razumno predvideti, da se bo proti njej začel postopek pred nizozemskimi sodišči, je pomembno, da družba AB v Grčiji prodaja pivo pod znamko Heineken in da je del skupine Heineken. Očita se ji, da zlorablja svoj prevladujoči položaj, med drugim s prodajo tega piva na tem trgu. Razumno je bilo predvideti, da je ta očitek naslovljen tudi na družbo Heineken in predložen sodišču po kraju sedeža te družbe, saj je neposredno povezan s pripadnostjo družbe tej skupini in z znamko piva, na kateri ima pravice skupina Heineken.

- 9 Družbi Heineken in AB v kasacijski pritožbi izpodbijata sodbo gerechtshof (pritožbeno sodišče). Med drugim menita, da gerechtshof (pritožbeno sodišče) ni dovolj preučilo vprašanja, ali je družba Heineken odločilno vplivala na ravnanje družbe AB in ali ju je zato mogoče šteti za eno samo podjetje.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 10 Obravnavana zadeva se nanaša na izvajanje konkurenčnega prava Unije v zasebnem interesu (člena 101 in 102 PDEU). V skladu s sodno prakso Sodišča je mogoče proti pravno ločenim subjektom uveljavljati kršitve konkurenčnega prava, če tvorijo eno samo podjetje, kar je pojem, ki v tem kontekstu označuje gospodarsko enoto.¹ To velja v primeru, ko matična družba izvaja nadzor nad ravnanjem hčerinske družbe, kar je mogoče dokazati s tem, da ima matična družba možnost odločilnega vpliva na ravnanje hčerinske družbe in da ga je poleg tega dejansko izvajala, ali če ta hčerinska družba o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak večinoma ravna v skladu z navodili matične družbe, zlasti glede na gospodarske, organizacijske in pravne povezave med tema pravnima subjektoma. Domneva se, da ta odločilni vpliv obstaja, če ima matična družba neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe. Vendar je to domnevo mogoče izpodbiti z dokazom, da matična družba – čeprav je imela v času izvajanja prakse v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe – hčerinski družbi ni dajala nobenih navodil niti ni neposredno ali posredno, med drugim prek imenovanih upraviteljev, sodelovala pri sprejemanju odločitev te hčerinske družbe v zvezi z zadevno gospodarsko dejavnostjo.²
- 11 Sodišče se je že v sodbi z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, točke od 21 do 25 in 33), izreklo o pristojnosti na podlagi (predhodnika) člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia v kontekstu konkurenčnega prava. Sodišče je v tej zadevi razsodilo, da je šlo za isti dejanski in pravni položaj, ker so bila zadevna podjetja različno krajevno in časovno udeležena v enotni in trajajoči kršitvi, ki jo je z odločbo ugotovila Komisija. Zato so po mnenju Sodišča lahko predvidela, da bodo tožena pred sodišči države članice, v kateri ima vsaj eno od njih sedež, saj so bila udeležena pri enotni kršitvi in je bilo torej jasno, da so odgovorna za škodo, ki je posledica te kršitve.
- 12 Sodišče je v sodbah z dne 28. januarja 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, točka 64), in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, točki 45 in 46), razsodilo, da mora sodišče upoštevati vse razpoložljive podatke, med katerimi so tudi ugovori tožene stranke. Vendar v fazi ugotavljanja pristojnosti ni treba opraviti dokaznega postopka o spornih dejstvih,

¹ Glej med drugim sodbi z dne 14. marca 2019, Skanska Industrial Solutions in drugi, C-724/17, EU:C:2019:204, točke od 28 do 47, in z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točke od 32 do 44.

² Glej med drugim sodbo z dne 12. maja 2022, Servizio Elettrico Nazionale in drugi, C-377/20, EU:C:2022:379, točke od 105 do 112.

ki so upoštevna tako za vprašanje pristojnosti kot za obstoj uveljavljane pravice do tožbe.

- 13 Obravnavana zadeva se od zadeve CDC Hydrogen Peroxide razlikuje po tem, da zatrjevane kršitve konkurenčnega prava ni ugotovila Evropska komisija, ampak grški organ, pristojen za konkurenco, in to zgolj v zvezi s hčerinsko družbo AB. Ni sporno, da družba Heineken sama ni neposredno izvajala dejanj na grškem trgu piva. Tožba zoper družbo Heineken temelji na trditvi družbe MTB, da sta bili družbi Heineken in AB v obdobju, v katerem je družba AB kršila člen 102 PDEU, eno samo podjetje, ker je družba Heineken odločilno vplivala na zadevno gospodarsko dejavnost družbe AB in da je zato solidarno odgovorna za zatrjevano kršitev. Tesna povezava, določena v členu 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia, lahko torej temelji le na zatrjevanem odločilnem vplivu. Če tožena stranka tako kot v obravnavani zadevi obrazloženo izpodbija trditve tožeče stranke v zvezi s tem, se postavlja vprašanje, ali mora sodišče v skladu s sodbama Kolassa in Universal Music International Holding tudi v okviru preizkusa svoje pristojnosti na podlagi člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia izhajati iz domneve, navedene v točki 10 zgoraj, da ima matična družba odločilen vpliv, kadar ima v lasti ves ali skoraj ves kapital hčerinske družbe. Če je odgovor pritrdilen, se bo moralo sodišče, na območju katerega ima sedež matična družba, izreči za pristojno za odločanje o tožbi zoper tujo hčerinsko družbo, razen če zadnjenavedena ne uspe domneve vnaprej (ne da bi se izvajali drugi dokazi) ovreči. Če pa sodišče v okviru preizkusa svoje pristojnosti ne sme izhajati iz te domneve, mora na podlagi trditev in obrambe strank v zvezi s tem (ne da bi se izvajali drugi dokazi) preučiti, ali obstaja dovolj naveznih okoliščin za ugotovitev, da je matična družba odločilno vplivala na zadevno gospodarsko dejavnost hčerinske družbe.
- 14 O odgovoru na to vprašanje je možno razumno dvomiti. Po eni strani je domneva o odločilnem vplivu, ki jo je sprejelo Sodišče, namenjena popolnemu izvajanju konkurenčnega prava Unije in je težko predložiti nasproten dokaz, potreben za izpodbitje domneve odločilnega vpliva.³ Po drugi strani ima Uredba Bruselj Ia lastne cilje in jo je treba razlagati ob upoštevanju teh ciljev. V zvezi s tem je pomembno, da je treba člen 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia razlagati ozko, tako da lahko ta razlaga zajame le primere, ki so izrecno navedeni v tej uredbi, ker odstopa od načela pristojnosti sodišča po kraju stalnega prebivališča oziroma sedeža tožene stranke. Posledica pritrdilnega odgovora na to vprašanje bo v večini primerov to, da so lahko pravne osebe v mednarodnih odnosih v skupini – ne glede na to, v kateri državi članici imajo sedež in v kateri državi je potekala zadevna gospodarska dejavnost – zaradi domnevne kršitve konkurenčnega prava tožene pred sodišči po kraju sedeža pravne osebe, ki ima neposredno ali posredno v lasti ves ali skoraj ves kapital. Posebna podlaga za pristojnost iz člena 8, točka 1, Uredbe Bruselj Ia bi tako lahko za konkurenčno pravo imela široko področje uporabe.

³ Glej sodbo z dne 15. aprila 2021, Italmobiliare in drugi/Komisija, C-694/19 P, neobjavljena, EU:C:2021:286, točka 58, in sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Rantosa v zadevi Servizio Elettrico Nazionale in drugi (C-377/20, EU:C:2021:998, točki 159 in 160).

- 15 Zaradi teh dvomov o razlagi Uredbe Bruselj Ia in s tem povezane sodne prakse je Hoge Raad (vrhovno sodišče) predložilo zgoraj navedeni vprašanji za predhodno odločanje.

DELOVNI DOKUMENT